

outlined. The list of communicative skills pertaining to types of speech activity (reading, speaking, writing, listening), which get improved as a result of future translators cooperation with the above-mentioned formats of educational Internet-resources is determined.

Keywords: *information and communication technologies, future translators, professional training, formats of educational Internet-resources, types of speech activity, skills.*

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ЦЕНТРІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ВАДАМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

УДК: 37. 013. 42+364-57+159. 922. 5

Боксгорн В.В.

У статті розглянуті теоретичні основи поняття професійного вигорання, чинники та симптоми цього синдрому, профілактичні та корекційні заходи.

Ключові слова: *професійне вигорання, емоційне вигорання, індивідуальна профілактика, зовнішні та внутрішні чинники, симптоми.*

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ СОТРУДНИКОВ ЦЕНТРОВ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛИЦ С НЕДОСТАТКАМИ ПСИХОФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

В статье рассмотрены теоретические основы понятия профессионального выгорания, факторы и симптомы этого синдрома, профилактические и коррекционные мероприятия.

Ключевые слова: *профессиональное выгорание, эмоциональное выгорание, индивидуальная профилактика, внешние и внутренние факторы, симптомы.*

THE ORETICAL ANALYSIS OF PROFESSIONALEX HAUSTION OF WORKER SOF REHABILITATION CENTERS FOR PEOPLE WITH MENTAL AND PHYSICAL DISORDERS

Boksgorn Vita Vasiliena

The article deals with the theoretical basis of the concept of professionalex haustion, the factors and symptoms of this syndrome, preventive and corrective measures.

Keywords: *professionalex haustion, emotionalex haustion, individual precautions, internal and external factors, symptoms.*

Загальна постановка проблеми. Специфіка роботи людей даної професії відрізняється тим, що в них присутня велика кількість ситуацій з високою емоційною насиченістю і когнітивною складністю міжособистісного спілкування, і це вимагає від спеціалістів центрів реабілітації дітей з вадами психофізичного розвитку значного внеску до встановлення довірливих відносин і уміння управляти емоційною напруженістю ділового спілкування його високою соціальною важністю, а також з високим рівнем професійної компетентності та стійкості до стресів, негативних факторів при роботі з дітьми із обмеженими можливостями.

У цьому зв'язку велике значення набуває вивчення феномена професійного вигорання, як психологічного явища, яке надає негативний вплив на психофізичне здоров'я і ефективність діяльності фахівців, зайнятих у соціальній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури свідчить, що проблема синдрому “професійного вигорання” знайшла своє відображення у роботах зарубіжних і вітчизняних вчених, присвячених змісту та структурі цього синдрому (М.Буриш, Г.Дюн, Л.М.Карамушка, Н.О.Левицька, Г.В.Ложекін, М.П.Лейтер, С.Д.Максименко, Л.Малець, Е.Махер, В.Є.Орел, М.Л.Смульсон, Т.В.Форманюк, Х.Дж.Фрейденбергер, У.Б.Шуфелі та ін.), а також методам його діагностики (В.В.Бойко, Н.Є.Водоп'янова, С.Джексон, К.Масляч, Т.І.Ронгинська, О.С.Старченкова та ін.). Значну роль в осмисленні змісту, структури та психологічних особливостей професійного стресу відіграли роботи: С.Ауербаха, В.А.Абабкова, Д.Брайта, С.Гремлінга, Дж.Грінберга, Ф.Джонса, В.І.Євдокимова, Д.Льюїса, В.Л.Марищука, М.Перре, Г.Сельє.

Важливими для розуміння змісту, компонентів та детермінант синдрому «професійного вигорання» є роботи Н.О.Левицької, Г.В.Ложекїна, Л.Малець, Г.Е.Робертса, М.Л.Смульсон, Ф.Сторлі, Х.Дж.Фрейденбергера, К.Черніс та ін.

Формулювання мети статті та завдань. Мета дослідження - теоретичний аналіз проблеми синдрому професійного вигорання серед спеціалістів центру реабілітації осіб з вадами психофізичного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на дослідження А.К. Маркової, що вивчала професійну компетентність вчителя, і аналіз специфічних особливостей праці фахівця з соціальної роботи, можна виділити п'ять компонентів (блоків), властивих професійної компетентності в соціально-реабілітаційній діяльності:

1) наявність досвіду ефективної практичної діяльності в галузі соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями здоров'я;

2) професійні спеціальні та психологічні знання, навички та вміння в області роботи з дітьми-інвалідами.

3) професійні психологічні позиції, установки, психологічна компетентність;

4) особистісні особливості, що забезпечують оволодіння професійними знаннями та вміннями;

5) результати праці, тобто ті зміни у психічному та особистісному розвитку дітей, які виникають під впливом діяльності соціального працівника.

Названі компоненти є не тільки психологічними передумовами професійної компетентності, а й напрацюваннями, які вдосконалюються в ході практичної діяльності фахівця [7].

Професійні знання, професійна ерудиція – це сукупність відомостей про специфіку праці фахівця з соціальної реабілітації і його взаємодії з дитиною, обтяженим дефектом розвитку, про професійні особливості особистості самого фахівця, особливості психічного та особистісного розвитку дитини в нормі і в патології, його вікових особливостях та інші.

Професійні вміння – це способи, технології впливу фахівця з соціальної реабілітації на дитину з урахуванням її первинних і вторинних порушень у розвитку, які виконуються ним на високому рівні. Професійні вміння утворюють «техніки» у його праці. Вони складають три великі групи, до числа яких входять:

уміння, що стосуються постановки завдань та організації ситуації; вміння, що відносяться до застосування спеціальних прийомів впливу на дитину та вміння аналізувати свої дії [2].

Перша група умінь: вміння побачити у відносинах з дитиною проблему і оформити її у вигляді соціально-реабілітаційної завдання; вміння при формулюванні завдання орієнтуватися на дитину як активного розвиваючого співучасника соціально-реабілітаційного процесу, має власні мотиви і цілі; вміння конкретизувати завдання в поетапні й оперативні; приймати оптимальні рішення в умовах невизначеності, гнучко перебудовувати цілі і завдання з урахуванням мінливих умов і ситуацій; вміння передбачати близькі і далекі наслідки прийнятих соціально-реабілітаційних впливів [5].

Друга група умінь: в цю групу включають три підгрупи умінь. Підгрупа «чому вчити»: вміння працювати зі змістом навчального матеріалу. Це обізнаність у нових концепціях соціально-реабілітаційної роботи, вміння виділяти в них ключові ідеї і використовувати на практиці, здійснювати зв'язку з іншими фахівцями.

Підгрупа «кого вчити»: вміння вивчати за допомогою психодіагностичних засобів стан окремих психічних функцій (пам'яті, уваги, мислення, мови та ін), особистісних якостей і особистості в цілому, вивчати реальні можливості розвитку для кожної конкретної дитини, вміння виявляти не тільки готівковий рівень, а й зону найближчого розвитку дитини, передбачати можливі і типові труднощі; вміння проектувати і формувати у дітей відсутні рівні діяльності та особистісні якості; вміння розширювати поле для самоорганізації дітей, розробляючи для них індивідуальні програми.

Підгрупа «як вчити»: вміння відбирати і застосовувати різні методичні прийоми і технології в роботі з дитиною; враховувати витрати сил дітей і своїх власних при вирішенні конкретної задачі; застосовувати диференційований та індивідуальний підходи; вміння організувати самостійну роботу дітей [7].

Третя група умінь: вміння використовувати психологічні й спеціальні знання та обізнаність в науці і передовому досвіді на практиці; вміння хронометрувати, фіксувати, реєструвати процес і результати своєї праці; вміння співвідносити виникаючі труднощі дітей з недоліками в своїй роботі; вміння бачити слабкі і сильні сторони своєї праці, оцінювати свій індивідуальний стиль, аналізувати й узагальнювати свій досвід; вміння будувати плани вдосконалення своєї діяльності.

Професійне вигорання у такому випадку включатиме в себе три основні складові, що виявляються поетапно: емоційна виснаженість, деперсоналізація (цинізм) і редукція професійних досягнень. Під емоційним виснаженням розуміється почуття емоційної спустошеності і втоми, викликане власною роботою. Деперсоналізація припускає цинічне ставлення до праці та об'єктам своєї праці. Зокрема, в соціальній сфері деперсоналізація передбачає непритомне, негуманне ставлення до клієнтів, що приходять для лікування, консультації, отримання освіти та інших соціальних послуг. Клієнти сприймаються не як живі люди, а всі їхні проблеми і біди з якими вони приходять до професіонала, з його точки зору, є благо для них [1].

Редукція професійних досягнень являє собою виникнення у працівників почуття некомпетентності у своїй професійній сфері, усвідомлення неуспіху в ній. Іншими словами, на останньому етапі фахівець переживає втрату професійної майстерності.

Виявлені три компоненти вигорання, в якійсь мірі, відображають специфіку тієї професійної сфери, в якій вперше був виявлений цей феномен. Особливо це стосується другого компонента вигорання, а саме, деперсоналізації, що несе на собі явний відбиток сфери соціального обслуговування людей і надання їм допомоги [6].

На сьогоднішній день синдром вигорання розглядається як довготривала стресова реакція, яка виникає як наслідок дії на людину хронічних професійних стресів середньої інтенсивності. У зв'язку з цим, ми розглядаємо синдром вигорання як «**професійне вигорання**», що потенціює деформацію особистості професіонала.

Синдром професійного вигорання – найнебезпечніше захворювання тих, хто працює з людьми: вчителів, соціальних працівників, психологів, менеджерів, керівників, лікарів, медичних сестер, журналістів, політиків, пожежників, рятувальників і так далі, – всіх, чия діяльність неможлива без спілкування. Невипадково, перший дослідник цього явища Кристина Маслач, назвала свою книгу «Емоційне згорання - плата за співчуття» [4].

Так, Т. Зайчикова і Л. Карамушка на рівні особистості подають індивідуальну технологію профілактики та подолання професійного стресу та синдрому «професійного вигорання», яка складається з декількох послідовних фаз та системи конкретних прийомів.

Профілактика синдрому «професійного вигорання» розпочинається з аналізу професійної ситуації. Вона полягає в когнітивній оцінці ситуації (виявлення стрес-факторів, аналіз власної стресової реактивності чи толерантності тощо) та зниження впливу стресорів. Це передбачає застосування системи спеціальних прийомів, які є бар'єрами на шляху до стресу.

Можна зробити висновок, що вивчення проблеми «професійного вигорання» має велику практичну значимість, при використанні отриманих даних у системі психогігієнічних, психопрофілактичних та психокорекційних заходів, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я працівників психологічних та соціально-педагогічних професій. І тому дуже важливо проводити вивчення станів спеціалістів соціальної сфери і проводити необхідні заходи щодо попередження та подолання синдрому професійного вигорання. Адже від самопочуття фахівця, залежить як душевний так і фізичний стан клієнта який прийшов за допомогою.

Література:

1. Водопьянова Н. Е. Синдром выгорания : диагностика и профилактика / Н. Е. Водопьянова, Е. С. Старченко – СПб. : Изд-во “Питер”, 2005 – 382 с.
2. Водопьянова Н. Е. Синдром «психического выгорания» в коммуникативных профессиях // Психология здоровья / Под. ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2000. – С. 45-49.
3. Бойко В. В. Синдром “эмоционального выгорания” в профессиональном общении / Бойко В.В. - СПб., 1999. – 197 с.
4. Методичні рекомендації «Профілактика професійного вигорання працівників соціальної сфери» / За загальною редакцією кандидата медичних наук М. Л. Авраменка. – Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів – Л. : 2008. – 53 с.

5. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности / Под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. – СПб. : Речь, 2001. – С. 276-282.

6. Лаврова К., Левин А. Синдром выгорания: профилактика и управление. Пособие для сотрудников, работающих в программах снижения вреда / К. Лаврова, А. Левин. – М. : ССВЦБЕ, 2006. – 69 с.

7. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / За наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Т. В. Зайчикової. – К. : Міленіум, 2006. – 368 с.

THE ORETICAL ANALYSIS OF PROFESSIONALEX HAUSTION OF WORKERS OF REHABILITATION CENTERS FOR PEOPLE WITH MENTAL AND PHYSICAL DISORDERS

Boksgorn Vita Vasilivna

Abstract. *The article deals with the theoretical basis of the concept of professionalexhaustion, the factors and symptoms of this syndrome, preventive and corrective measures.*

The topicality of the study of professionalexhaustion of social workers and specialists of rehabilitation centers for children with mental and physical disorders in particular is conditioned by its high social validity and prevalence, since to day the presence of professionals with a high level of professional competence can resist an excess and negative factors when working with disabled children is of paramount importance.

In this regard, great importance is given to the study of the exhaustion phenomenon - a psychological phenomenon, which has a negative impact on the psychophysical health and efficiency of social workers activities.

The high emotional tension is caused by the large number of stress-factors to be constantly present in the work of specialists of socio-pedagogical process.

The main features of activities as high dynamics, lack of time, working overload, complexity of arising psycho-pedagogical situations, role ambiguity, social assessment, etc.

A lot of pedagogues observe occurrence of mental states, destabilizing professional activity (anxiety, sadness, depression, apathy, frustration, chronic fatigue).

The consequence of a professional «exhaustion» may be family problems, breaks in relationships with family and especially with one's own children.

Professional «exhaustion» is a syndrome that develops against the background of chronic stress and leads to depletion of emotional and energetic resources. Professional «exhaustion» is the result of internal accumulation of negative emotions without proper «discharge» or «release» from them. The danger of «exhaustion» is that it is not a short-term episode, but a long-term process «burning to the ground».

Today exhaustion syndrome is seen as a long-term stress response that occurs as a result of impact of chronic professional stress of medium intensity on a person. In this regard, we consider the exhaustion syndrome as a «professionalexhaustion», which potentiates the deformation of professional's individuality.

It can be concluded that the study of the problem of «professional exhaustion» has great practical significance, using the received data in the system of psychohygienic, psycho-correctional measures which provide the preservation and strengthen the health of psychological, social and educational workers' health.

And so it is extremely important to study the conditions of social workers and provide the necessary measures to prevent and overcome the exhaustion. Because it is a specialist's well-being which influences both mental and physical condition of the client who came for help.

Keywords: *professional exhaustion, emotional exhaustion, individual precautions, internal and external factors, symptoms.*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО МАГІСТРА ФІЛОЛОГІЇ

УДК: 378.22+377.36+80

Копуць О. А.

У статті порушено проблеми формування мовної особистості майбутнього філолога в процесі професійної підготовки; обґрунтовано роль професійної орієнтації в підвищенні ефективності підготовки магістрів філології; розкрито якості мовленнєво-розумової діяльності, що складають основу професійно значущих компетенцій філолога.

Ключові слова: *професійна мовна особистість, магістр філології, профорієнтація, професійно значущі компетенції, мовленнєво-розумові вміння.*

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО МАГИСТРА ФИЛОЛОГИИ

Копуць О. А.

В статье затронуты проблемы формирования языковой личности будущего филолога в процессе профессиональной подготовки; обоснована роль профессиональной ориентации в повышении эффективности подготовки магистров филологии; раскрыты качества мыслительно-речевой деятельности, составляющих основу профессионально значимых компетенций филолога.

Ключевые слова: *профессиональная языковая личность, магистр филологии, профориентация, профессионально значимые компетенции, мыслительно-речевые умения.*

PROFESSIONAL LINGUISTIC PERSONALITY DEVELOPMENT OF THE FUTURE MASTERS OF PHILOLOGY

Kopus O. A.

The article is devoted to the problem of linguistic personality development of the future masters of Philology within the process of professional training; the role of professional orientation in the field of efficiency training advancement intended for masters of Philology is